

המייסדים אמרו: האו"ם החליט לחלק את הארץ בין מדינה ערבית ומדינה יהודית. בהתאם לכך, אנחנו מקימים עכשיו את המדינה היהודית הזאת, שתיקרא ישראל.
כאשר דיבר האו"ם על מדינה ערבית ומדינה יהודית, גם הוא לא עסק באידיאולוגיה. הוא עסק בעניינים מעשיים ביותר. הוא הניח שקיימים בארץ שני עמים, ערבי ויהודי, שאינם יכולים לחיות במדינה אחת. הוא החליט שכל אחד משני העמים האלה תהיה מדינה משלו (וששתי המדינות תהיינה שקורות זו כזו נאיחוד כלכלי, שהיה אמור להיות פדרציה כלכלית לכל דבר).
אם כן, מה משמעות הציון "ערבי" ו"יהודי" לגבי שתי המדינות?

דבר ברור לגמרי לאור הנוסח וההקשר:

הבוזנה היתה ליצור מדינה אחת שבה יהיו הערבים רוב, ומדינה אחרת שבה יהיו היהודים רוב.

רק מעט מאוד יהודים נכללו בגבולות המדינה הערבית. אבל הרבה מאוד ערבים נכללו בגבולות המדינה היהודית. האוכלוסיה הערבית כשטח שהוקצה למדינה היהודית הגיעה כמעט למחצית האוכלוסיה הכללית. במציאות הגיאוגרפית-דמוגרפית של אז לא היה מנוס מכך.
האו"ם לא התכוון לבצע העברת אוכלוסיה מצד אחד לצד שני. הוא לא התכוון ליצור שתי מדינות דמוקרטיות. הוא הסתמך בכך שכל אחד משני העמים יהווה רוב במדינה שלו, וכך יוכל לקבוע את מהותה החוקית, להטביע את חותמו עליה, להזדהות עימה, לראות בה את הגשמת מאווייו האומיים.

כאשר נוסחה המגילה, אישרו בעליה קביעה זו. כלומר, ברובם על מדינה יהודית הם התכוונו למדינה שרוב תושביה יהיו יהודים. הם קיוו שיהודים רבים נוספים יבואו אליה, ויגדילו את שיעור היהודים בה (מדינת-ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיצוץ גלויות...).
מכיוון שהיהודים יהיו בה רוב, תבטא המדינה את ישותם הלאומית, הרחנית והמעשית, כשם שהמדינה הערבית (שלא הוכרזה במגילה כפירוש, אך שהקמתה נראתה אז כדבר מובן מאליה, על-פי החלטת האו"ם) תבטא את ישות העם השני.

לכן נקבע למדינה שם לאומי-יהודי: ישראל. אילו קמה המדינה הערבית, היתה נקראת, מן הסתם, פלסטין.

אם יש סתירה בין חלק זה של המגילה ובין חלקה השני, האופרטיבי חלק זה קובע עקרונות לחוקת המדינה, שאמורה היתה להתקבל, כפי שנקבע במגילה. (...) בהתאם לחוקה שתיקבע על-ידי האספה המכוננת הנבחרת, לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948...)

כדי לקרוא את הנוסח טוב:

מדינת-ישראל תהיה פתוחה לעליה יהודית ולקיצוץ גלויות, תשקוד על סיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהא מושתתה על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונה של נביאי ישראל, תקים שיוויזון חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה. בלי הבדל דת, גזע ומין, תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות, תשמור על המוקמות הקדושים של כל הדתות, ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

אנשים מסוגו של מאיר כהנא טוענים כי יש סתירה מהותית בין שני חלקיה של המגילה. במדינה יהודית אין מקום לאזרחים שאינם-יהודים, ולא כל שכן אזרחים נהנים משיוויזון גמור בכל דבר. ואם יש שיוויזון-זכויות בין כל האזרחים, בלי הבדל של דת, מין וגזע (וממילא גם לאום) — הרי אין זו מדינה יהודית.

לדעת הסבורים כך, הסעיף הזה לא היה מלכתחילה אלא העמדת-פנים צינית, מיסאלה חסודה שלא נועדה כלל להתגשר, ושהרבים נכתבו לתיפארת המליצה, כדי לעשות רושם על הגויים. ומכיוון שכן, שאין כאן סתירה.

האמת היא ששני ההסברים כוזבים, ואינם דרושים כלל. אין צורך לפענח תעלומה, מפני שאין תעלומה. אין צורך ליישב סתירה, מפני שאין כל סתירה.

רצף ההגיוני של המגילה, המוכן על רקע התקופה וההקשר המדיני, הוא זה:

- צורת האו"ם החליטה לחלק את הארץ בין מדינה ערבית ומדינה יהודית.
- היא קבעה את הגבולות כך שיהיה רוב ערבי במדינה הערבית, ורוב יהודי במדינה היהודית.
- יהיה מיעוט יהודי קטן במדינה הערבית, ומיעוט ערבי גדול במדינה היהודית.
- אנחנו מקימים עכשיו את המדינה היהודית הזאת, כפי שנקבע בחלטת האו"ם.
- המדינה היהודית תבטא את הישות הלאומית, הרחנית והמדינית, של היהודים.
- בזכות הישות רוב יקבעו היהודים את מהותה החוקית, כשם שהערבים הפלסטניים יבטאו את הישות הלאומית שלהם במדינתם.
- המדינה היהודית תהיה דמוקרטית, ולא יהיה בה שום הבדל בין האזרחים היהודים והלא-יהודיים.
- (וכקישוט אידיאולוגי: מכיוון שחונם של נביאי-ישראל היה מבוסס על יסודות החרות, הצדק והשלום, לא תיתכן ממילא כל סתירה בין הדברים).

אם כן, היכן כאן הסתירה?

הקיצוניים היהודיים, הטוענים שב-מדינה יהודית לא תיתכן אזרחות שווה ליהודים וללא-יהודים אומרים דבריהבל.

יש מדינות רבות בעולם שהן מדינות לאומיות, ושיש בהן מיעוטים לאומיים גדולים הנהנים משיוויזון-זכויות גמור.

למשל: פינלנד היא, בלי כל ספק, מדינה לאומית פינית. היא מבטאת את הישות הלאומית של האומה הפינית אך יש בה מיעוט לאומי שוודי, הנהנה ממעמד ומהשפעה שהערבים בישראל אינם מעזים אף לחלום עליהם, אף שהוא מהווה רק 7% מן האוכלוסיה בפינלנד. כל השלטים בפינלנד כותבים בשתי השפות.

בעשרות מדינות לאומיות בעולם יש מיעוטים לאומיים, גדולים וקטנים, הנהנים משיוויזון-זכויות אזרחי, ובמקומות רבים גם מזכויות לאומיות, לשונות ותרבותיות. הדבר טבוע במהותו של המישטר הדמוקרטי.

מי ששולל אפשרות זו שולל, למעשה, את קיומה של הדמוקרטיה הישראלית כולה. ואכן, הם רוצים במישטר רודני, שבו תזכות זכות הרוב לחוקק את החוקים, ולהקים במקומה את שילטון ההלכה.

עומת הקנאים היהודיים יש גם בציבור הערבי בישראל אנשים הרואים סתירה בין הגדרת המדינה כ-מדינה יהודית ובין השיוויזון המובטח במגילה ללא-יהודים.

אם יש שיוויזון, הם טוענים, איך יכולה המדינה להיות "יהודית"?

מכיוון שגם 40 שנה אחרי הכרזת המגילה אין לאזרחים הערביים בישראל שיוויזון אמיתי, והם מהווים כמעט ככל התחומים אזרחים ממדרגה שניה, קל להם לבעל-ידיעה זו להאמין בסתירה שאינה ניתנת לגישור.

גם גישה זו מטענית.

האו"ם החליט על חלוקת הארץ לשתי מדינות לאומיות. המדינה היהודית קמה בגלל נסיבות היסטוריות (התנגדות הערבים, באותה תקופה) לא קמה המדינה הערבית. הפיתרון המתבקש הוא לתקן מחלל היסטורי זה, ולהקים מדינה ערבית-פלסטנית לצד המדינה היהודית-הישראלית.

כמעט כל אזרחים הערביים בישראל תומכים בפיתרון זה, וגם הרוב העצום של הפלסטנים כשטחים הכבושים וכפוזורה הפלסטנית.

מי שרוצה בהגשמת חלק זה של החלטת האו"ם, אינו יכול לשלול את הגשמת החלק השני. כלומר: מי שרוצה בהקמת מדינה פלסטנית לאומית, חייב להסכים לקיומה של מדינה יהודית לאומית.

הסכמה זו אינה נוגדת במאומה את הרישה לשיוויזון-זכויות. חברתי ומדיני של המיעוט הערבי בישראל, או של מיעוט יהודי במדינה הפלסטנית, אם יהיה בה כזה.

אלה הם שני מישורים שונים. במישור האחד: הכוח של כל אחד משני העמים למדינה לאומית משלו, שתבטא את יישותו הלאומית, שתניף את דגלו הלאומי ושתבטיח את האינטרסים הלאומיים שלו.

14 במאי 1948: בן-גוריון קורא את המגילה

במישור האחד: החובה של כל אחת משתי המדינות לקיים בתחומיה שיוויזון מלא בין כל אזרחיה, בלי הבדל של לאום, דת, גזע ולשון.

בשני המישורים האלה נטושים מאבקים.

במישור האחר: המאבק להקמת מדינה פלסטנית בגדה וברצועה, המאבק להבטחת קיומה של מדינת-ישראל.

במישור האחר: המאבק להבטחת הרמוקרטיה והשיוויזון בתוך ישראל, ובכוא היום גם בתוך פלסטין.

שני המאבקים קשורים זה בזה למעשה, אם כי לא להלכה.

אם כן, למי הבעלות על מדינת-ישראל?

ליישות הלאומית יש בעלות מיסטית על המדינה — בעלות בתחום הרוח, ההות התרבותית, הרצף ההיסטורי.

הבעלות המעשית על המדינה היא בידי אזרחיה — שרובם יהודים, ומיעוטם ערבים.

בתחום הרחוני, ישראל היא אכן "מדינת העם היהודי". שמה עברי, שפתה עברית, ריגלה ציוני. בתחום המעשי, ישראל היא מדינת אזרחיה — אותם החיים בה, המקימים אותה כחיים היומיומיים, הקושרים את גורלם בגורלה. רובם יהודים, מיעוטם ערבים.

גם בין שתי הבעלויות האלה אין סתירה, לא להלכה ובדואי לא למעשה.

חלק האחרון של המגילה מוקדש להצהרות שונות, שענו על צרכי השעה.

מובעת בו הנכונות לשתף פעולה עם האו"ם, ובעיקר: להקמת האחדות הכלכלית של ארץ-ישראל בשלמותה.

יש בו קריאה לאו"ם לקבל את ישראל כחברה באירגון. (האו"ם קיבל את ישראל כחברה ב-11 במאי 1949, אחרי שרשם לפניו את התחייבות ישראל להעניק לפליטים הפלסטניים את זכות הבחירה בין שיבה וקבלת פיצויים. מוכן שהתחייבות זו לא הוגשמה מעולם.)

יש קריאה לשלום עם המדינות השכנות (שהתכוונו באותו רגע ממש לשגר את צבאותיהן לארץ) תוך נכונות המדינה. לתרום את חלקה במאמץ משותף לקידמת המיזרח התיכון כולו.

יש קריאה לעם היהודי להתלבד פביב ישראל (אך לא קריאה לעלות בהמוניו לישראל). זהו מחלל מרתק: נראה שכבר אז נבנע בן-גוריון לעסקנים הציוניים בגולה.)

יש איכוור של "צור-ישראל" — המתווה היחידה שבן-גוריון היה מוכן לעשות או לדתיים, מלבד איכוור "נביאי ישראל".

בחלק זה יש קטע הנוגע למישטר בישראל:

"אנו קוראים גם בתוך התקפת-הדמים, הנערפת עלינו זה חודשים — לבני העם הערבי תושבי מדינת-ישראל לשמור על השלום וליתול חלק בבניין המדינה, על יסוד אזרחות מלאה ושווה, ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים."

אפשר לטעון כי זאת היתה צביעות, כי באותה שעה כבר היה בעיצומו המאמץ הבן-גוריוני לגרש בכוח מתחום השילטון הישראלי עד כמה שיותר תושבים ערביים.

גם כיום, כעבור 40 שנה, אין חבר ערבי בממשלה, אין שופט ערבי בבית-הדין הפשט העליון, אין מנכ"ל ערבי במישרד ממשלתי. הנציגות הערבית במוסדות העליונים של המדינה ובפקידות הבכירה היא ועומה עד סימלית.

אולם גם הסעיף הזה מוכיח כי מייסדי המדינה לא ראו כל סתירה בין היות המדינה "מדינה יהודית" ובין שיוויזון מלא בין האזרחים היהודיים והערביים בה.

אין שום צורך לפסול את המגילה.

גם אם אין רואים בה מיסמך מרשים מכוונה ספרותית, לשונית, פילוסופית והיסטוריוסופית, יש בה בכל זאת מחשבה מדינית-חברתית בריאה.

המצב במדינה כיום, כמאלת 40 שנה להקמתה, רחוק עדיין מהגשמת העקרונות היפים הכלולים בה.

אולם עובדה זו אינה פוסלת את המגילה. נהפוך הוא: היא צריכה לדרבן את כל אזרחי-ישראל — יהודים בערבים — להיאבק להגשמתם.